

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Nyílt tér: soronként 20 fill.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő
Kéziratokat nem adunk vissza.

Le a messiásokkal!

Fogaras, 1907. május 25.

A tetteknek, a duzzadó, erő kifejtő, eredményes apostolkodásnak ünnepe pünkösd, amikor az apostolok nyelvükön szent lánggal, a lelkesedés tüzevel szétmentek a világba, hogy meghódítsák az emberiséget a krisztusi tanoknak immár véget ért, hogy egy év múlva újra visszatérjen, mintegy buzdítván az emberiséget az intő példára, hasonló cselekedetek végrehajtására.

Ha végig tekintünk a biblia betűin, olvassuk a tizenkét ember működését, tevékenységét, önkénytelenül is az jut eszünkbe: milyen kár, hogy már nem élnek. Milyen kár, hogy Jeruzsálemtől olyan messze esik Fogaras!

Messiások, az apostolok együttes tevékenységére nagy szüksége volna Fogaras vajdó, kinlódó városának, mert már ez átvedlés is olyan mint a nehéz szülés, belehal az anya, vagy talán a csecsemő is. Bizony tragikomikus helyzet ez, de hát mit csináljunk? . . .

Apostolokra, messiásokra volna nekünk is szükségünk, ha lennének hát csakugyan?! Ilyen emberekre, akik ezen az ős talajon a egészségesebb világnézetnek, a modern fejlődésnek, az új tanoknak ezeket meghódítanának.

Messiásokra van szükségünk, mert sötétben élünk, vastag koponyájú, konzervatív passzivitásba meredt, fejlődésképtelen nyárs polgárok vagyunk! Megkötöttük az időt! Ma is nyakig benne vagyunk a középkorban.

Belhelyezkedtünk egy mozdulatlan, kényelmes, mindent lekicsinylő világ-felfogásba. Az új eszmék csirája, nehéz harcra minket nem hoz ki a kerékvágásból.

Elvetődik hozzánk is, gyökeret ver egy-egy ember, aki elhozza magával az új eszmék, a haladás jelszavait, aki lázas tevékenységgel fog hozzá, hogy minél szélesebb körben, magasabb rétegekben elterjessze a ma gondolkodás módját. Lelkiismeretes, önértékes munkával apostoloskodik, hogy prozelitákat szerezzen a jelenkor, a renezánsz eszméinek, ame-

lyeknek birtokában meghódíthatjuk a holnapot, a jövőt. Az idegen jött-ment apostol fárad, izzad, dolgozik a siker, az elkövetkező kielégülés jegyében, reményében — és csalódik!

A középkornak ezen az intakt szüzföldjén, ezen az ősi ugaron a legteljesebb hiábavalóság elszórni a modern fejlődés, az új igazságok magvát. Ha ki is kelnek, megfojtja, agyonszorítja őket a gyom, az őszótot, az édig nyuló gaz, a dudva, amely dominál és kipusztíthatatlan.

Ez a darab Fogaras, megmarad középkornak! Körötte diadalmasan hódít az új irány, új felfogás de itt nem!

Mi azt nem látjuk, mi a sötétség, a köd emberei vagyunk. A galaci hegynél s a havasoknál már vége a mi világunknak, de tovább nem tudunk, nem akarunk látni.

Hiába jön ide egy-egy ember, akinek nagyszabásu, megszivlelni való tervei vannak, tervek, amelyek gazdagon gyümölcsöznenek, melyek a fejlődés utjá-

TÁRCA

Emlékünnep.

Lapunk volt, kiváló munkatársának, az ősszel elhalt Kálmán Farkas volt gyomai ev. ref. lelkésznek emlékére fényes hangversenyt rendezett Békésvármegye közönsége dr. Fábry Sándor főispán elnöklése alatt. A fényes hangverseny tiszta jövedelmén díszes siremléket állított Békésvármegye közönsége és a boldogult híres kurucnótáit kinyomatja. A hangversenyen Szabolcska Mihály, Komlóssy Emma, Béli Izor országos művészek és békésvármegyei kiváló műkedvelők szerepeltek. A prólógot Székely Sándor írta és olvasta fel a következőképen:

„A táltosok, regösök fénykoráról
A világverő tenger daliáról,
Van-e magyar, ki úgy titokban, lopva,
A szive mélyén néha nem álmodna?
És van-e lélek, melynek érző hurján

Ha rácsap a Mult sasszárnyaival
Ősi diésőség korai elmúltán
Föl ne zokogna egy-egy régi dal?

Egy régi dal! Melyről senki sem tudja,
Hogy hol fakadt föl, melyik rózságon
De hallatán a köny szemünk befutja
S nem tilthatjuk meg, hogy szívünk ne fájjon,
Mint ha a régi, porladó világok
Szelleme járna föl kísérteni! . . .
Boldog halandó ihlettől megáldott,
Ki azt a dalt meg tudja érteni.

Kálmán Farkas! Isten öreg szolgája
— Ki előtt egy már a Jövő a Mult —
A te lelked e dallam hallatára
Mint tavaszi fa virágba borult.
És kezdedben a kaposos bibliával
Mig pásztorkodtál nyájaid felett
Magyar szived tüzevel, sugarával
Termővé tetted ezt az éneket.

Régi szent dalod buzgó forrása,
Dusgazdagon fakadt föl szived táján.
Bimbók, virágok nőttek egyre másra

Lelked erős, hatalmas rózsafáján.
Neved a hir is szárnyaira vette
Halántékd babérral fonta át,
— S te mégis: homlokodról szerénykedve
Leszaggattad a földi glóriát! . . .

S meghaltál úgy, mint más halandó társad
Ki földi utján jár-kelet észrevétlen,
Igy futnak alá kékes lobbanással
A névtelen csillagtüzek az égen,
De mi, kik láttuk szellemed ragyogni
És éreztük tüzednek melegét
Mi nem engedjük föld alá tapodni,
Magyar szived gazdag költészetét.

Mi fölhozunk a sirod üregéből
És világgá kiáltjuk azt, hogy éltél,
Hogy lelked istenáldott ihletéből
A régi dalköltők nyelvén regéltél!
S a gyomai sir egyszerű virága
Amit nevedről titkon sug, beszél,
Azt, ami ajkunk kiáltó szavára
Harsogva adja majd tovább a szél.

Mit homlokodról hajdanta letéptél

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-
köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi receptre a gyógyszerárakban. — Ára litvenként 4.— korona.

nak egy-egy etappe-jával előre vinnék Fogarast . . . Hiába minden! . . . Az űs ugar, a vad ugar azt feleli: maradj te is vesztég, ne érdekeljen a közügy, légy maradi párti, vaskalapos.

A szomszéd városok: Szeben, Brassó stb. . . óriási lépésekkel rohannak előre! Minden alkalmat megragadnak, minden eszközt felhasználnak, hogy egymás orra elöl elkaparintsanak egy-egy gyárat, közintézményt stb. . .

Nem ijednek vissza semmiféle anyagi áldozattól, nem jajgatnak, nem szükkel-lüsködnék, mert jól tudják, hogy minden áldozat kamatostul visszatérül.

Más városok fejlődnek, mert át tudják látni a haladás természetszerű szükségességét. Mi pedig kvaterkázva, csibukozva dorongoljuk azt az egy-két embert, aki akarna valamit s kinevetjük, mondván: magna petis Phaeton! „hátrább az agarakkal hé!”

Speciális helyzet ez a miénk, nem szeretjük a messiásokat, apostolokat! Nincs szükségünk a szentlélek tüzére, minek ide a beszéd, az apostoli hév, a lelkesedés, a rajongás! Itt lenéznek, megvetik és lehurrogják az apostolokat. És ha véletlenül akadna is ilyen fajta ember, azt úgy körül bátyázzák, az ugar űsbozótjai, hogy ki se látszik a dudvából. Az uralkodó elem avatikus dogmának benszülött alabárdosai pedig megrökönyödve a merészebb, új hangtól, ijedten kiáltják a reformátor fülébe:

Nem kell messiás, nem kell szentlélek! Nem Fogarason született! Nem ismeri a mi gondolkozásunkat, eláll!

Mi nem akarunk fejlődni, mert az pótdadó-emeléssel jár!

Nem kell reform. Le a messiásokkal!

—ő.

Törvényhatósági közgyűlés.

Rendes tavaszi közgyűlését meglehetősen nagy érdeklődés mellett tartotta f. hó 22-én vármegyénk törvényhatósági bizottsága.

A közgyűlést a szabadságon levő főispán helyetteseképp Belle Sándor alispán vezette. Dél előtt 10 órakor rövid megnyitó beszéddel vezette be a közgyűlést az elnök és felkérte a tagokat, hogy mivel már mult év december óta nem volt közgyűlés, a nagy számban összegyűlt és fontos ügyek tárgyalásánál higgadsággal és igazságos mérséklettel járjanak el. Felolvasta ezután a szabadságon levő főispánnak hosszabb távirati üdvözlését, melyben a távolból a bizottságot a legmelegebben üdvözi. Értesíti a törvényhatósági bizottságot, hogy a belügyminisztertől hosszabb szabadságot nyert, melyet beteg nevével egy külföldi gyógyhelyen tölt. Azt hiszi, hogy ez alkalommal utoljára intéz izenetet a közgyűléshez, mert előreláthatóan június hóban bekövetkezik régóta várt felmentése (?) főispáni állásától s így mint főispán azon utolsó ohajának ad kifejezést, hogy a koronázási ünnepély 40 éves jubileumán a vármegye és a város képvisellete is ez alkalomhoz illő ünnepélyességgel résztvegyenek. Folyó évi június 8-án lesz negyven éve, hogy a haza két bölcsének Deák Ferencnek és Andrássy Gyulának alkotásaképp a kiegyezés létrejött és illetve folyamán a koronázási ünnepély az egész ország lakóinak nagy örömeire lefolyt.

Ezt az alkalmat az összes törvényhatóságok — legyenek azok akár 48-as (függetlenségi), akár 67-es érzelműek, megfogják ünnepelni és előreláthatólag a fővárosban

megtartandó ünnepélyen képviseltetni fogják magokat. Hogy mit jelent a kiegyezés és a koronázás történeti eseménye, mindnyájan tudjuk, annak fejtegetésébe tehát nem bocsátkozik, annál kevésbbé, mert meggyőződése, hogy Magyarország — mely a koronázás óta lefolyt 40 év alatt azelőtt soha sem sejtett virágzásra emelkedett ugy kulturális, mint minden más tekintetben — csakis a 67-es alapon haladhat és boldogulhat jövőre is. (Darabont vélemény. Szerk.) Ez volt hosszú politikai működése alatt évtizedeken át és ez most is a meggyőződése. Ezen politikai meggyőződésén most sem változtathat. Hiszi és reméli tehát, hogy ebből a ritka, impozáns ünnepélyből ugy Fogaras megye, mint a város kifogja venni a maga részét illő pompával és ha szükség lesz, a fővárosban is kellő módon fogja magát képviseltetni.

Végül elbucszuk „emelt fővel a bizottság minden egyes tagjától, a tisztviselőktől, a megye és város lakóitól azon meggyőződéssel és öntudattal, hogy mindenkor és mindenkiel szemben igazságos és egyformán méltányos elbánást tanusított 16 évi működése alatt.“ (Ejnye be jó!) Isten hozzádot mond a közgyűlésnek Dr. Serbán Miklós, országgyűlési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag hosszabb beszédben fejtette ki, hogy e bucsu üdvözlést csak sajnálattal? veheti tudomásul a közgyűlés és azt jegyzőkönyvében kell megörökítenie. Ő már mint fiatal ember, mint országgyűlési képviselő elejtől fogva jelen volt és résztvett 14—16 év előtt azon eseményekben, melyek a főispán és a törvényhatósági bizottság nagy többsége között lefolytak, e küzdelmekben ő is tevékeny részt vett és talán gyakran mindkét részről tulságba is mentek a küzdelem hevében, mely tulságos mozzanatokot a maga részéről ő most legjobban sajnál. De később és különösen az utóbbi évtizedben az ellentétek, a küzdelmek elsimultak, a nagyobb számban

Mi fölszedtük a babérlevelet,
S az emlékezés derengő fényénél
Ma este hintjük el sírod felett!
Hogy e babérból nőjön ki ragyogva
Az emlék, amit jeltelen sírodra
Azok állítanak, akik büszkék rája,
Hogy itten éltél, itt a sírod tája
Kálmán Farkas! Isten öreg szolgája! . . .

ELJEGYZÉSÜNK ÉVFORDULÓJÁRA.

(1907. május 24.)

Most három éve
— Hej de régen volt —
A nyári szellő
Rólunk suttogott.

Nevető arccal
Jelent meg a nap.
Madárdal zengett
A kék ég alatt.

Szívünkben akkor
Ébredt a tavasz,
A tiltott csók is
Akkor lett szabad.

Forrón hevített
Bársony kebleden
Először akkor
Pihent meg fejem.

Enyémnek angyal
Akkor mondtalak;

Három év... s lám még
Ma sincs virradat!

Szerelmünk régi
Sőt erősebb talán;
Igy hát ez nem volt
És nem akadály...

Hogy így kell mégis
Soká bűnhödnünk,
Mi a mi vétünk
Atyánk.. Istenünk!?

Herczeg Albert.

Cencike viszontagságai.

I.

Családi tanács.

— A „Fogaras és Vidéke” számára —
irta: D. H.

Színhely: a nagy ebédli Cenciéknél.
Idő délután 5 óra. Az asztalon uzsonna maradványai. Jelenleg a következők szerepelnek:

Tante Marianne az elnöknő; az ura generális volt, ennél fogva igen katonás aszszony. Magas, sovány, energikus hölgy. A család itteni ágának a feje. Minden dologban az ő szava a döntő. Gyöngéje az erős tea.

Louise néni. Vén kisasszony, valamikor híres szépség volt, de nem tudni miéért, mégis hajadon maradt. Igen szeret plety-

kálni s a régi jó időket emlegetni, legkivált emleget pedig egy bizonyos huszár főhadnagyot.

Paula néni: Csendes, visszahuzódó, kedves nő. Különbön ő is pártában maradt Lujza (pardon, Louise) néni nővére. Cencike pártján van titokban, de nyíltan nem meri kimutatni.

Ida néni: Javakorbéli elegáns németországi nő. Orvosnak készült, de férjhez ment. Büszke a műveltségére meg a lányára, akit Cencike bácsijához adott nőül. Ki nem állhatja a magyarokat s gyűlöli teljes szívéből a „sovínisztákat.”

A Mama, feltűnő elegáns, szép aszszony. De gyöngé mindenkiel szemben. A „tantik” haraguszna rá, hogy Cencikével szemben tulságosan gyöngé, viszont Cencike azt állítja, hogy tulságosan enged a „tantik” akaratának.

Cencike 16—18 éves fiatal lány, magas, fekete lány, nem igen szép, de sikkos, okos, szellemes. Sokat olvasott s azt állítja, hogy saját világnézetei vannak. Kicsi elbizakodott, elkényeztetett, de alapjában jó szívé. Most jött haza N....ról, hol pár hetet keresztanyjánál töltött s honnan csak egy csomó sürgöny és expresslevél menesztése után tudták hazahozni. Jelenleg apácának készül, mert N.... ott beleszeretett reménytelenül egy aljegyzőbe.

Tante Marianne: mais c'est rai-

levő románság és a kisebb számban levő magyarság között — mely két tényező a megyében figyelembe jöhet — a legnagyobb összhang és meg nem zavart, kölcsönös egyetértés uralkodott. (Ugyan mikor? talán 1906. április 30.-án?) Ebben a távozni akaró főispánnak nagy érdeme volt. Ezért van oka a bizottságnak a főispán távozását sajnálni és ezért indítványozza, hogy jegyzőkönyvi kivonaton értesítsék a főispánt is mikép a közgyűlés sajnálattal veszi tudomásul távozását. — Ezen indítvány ellen senki sem szólalt fel s erre a közgyűlés elnöke kimondotta, hogy a törvényhatósági bizottság a Dr. Serbán Miklós indítványát egyhangulag elfogadta.

Az alispán pedig mint elnök kimondotta, hogy a június hó 8-iki ünnepély alkalmából a belügyminiszter útján Ő felsége személye iránt legmélyebb hódolatának ad a közgyűlés kifejezést. Alispán egyúttal felkéri a bizottsági tagokat, hogy a fővárosban netán megtartandó országos ünnepélyre küldendő küldöttségben saját költségükön vegyenek részt, megjegyzi azonban, hogy eddigelő még erre nézve sem a kormánytól, sem más helyről semmiféle felhívás, vagy értesítés a törvényhatósághoz nem érkezett.

Áttért ezután a közgyűlés a tulajdonképeni tárgysorozatra, melyek első pontjakép az alispán jelentése tárgyaltatott. A jelentés felöleli a múlt év október hó elejétől folyó év április végeig terjedő időszakot és kellő tárgyilagossággal felemlíti a megye életében előfordult fontosabb mozzanatokat.

E jelentés kapcsán Dr. Serbán Miklós biz. tag felemlíti, hogy a sárkányi járásban két körorvosi állás van rendszeresítve, azonban csak az egyik van betöltve, a másik üres. Kéri a bizottságot, hogy az alispánt utasítsa, mikép az ohábai körorvosi állás is töltsék be, mely körhöz Ósinka község is tartozik, mely utóbbi község folyton emelkedik, területén fűrészgár is van és így egy

körorvosra ott nagy szükség van, kér továbbá intézkedést, hogy a községek tulajdonát képező mének, bikák, kanok teletetésére a községek nagyobb gondot fordítsanak, ezt a felettes hatóságok szigorúan ellenőrizték, mert a jelenlegi szokás szerint a községek annak adják az apaállatokat teletetésre (téli tartásra) aki azokat a legolcsóbban hajlandó eltartani. Így tehát természetes, hogy ebben a tartásban köszönet nincsen. Intézkedést kér, hogy minden községben külön legyen istálló a községi apaállatok számára és azok az előljáróság felügyelete alatt jól gondoztassanak házi kezelésben.

(Folyt. köv.)

Az erkölcs haldoklik.

Fogaras, 1907. május 25.

Az erkölcs és a jellem, mely úgy a férfinak, mint a nőnek legfőbb kelléke, tulajdonsága ma már haldokló félben van. Még hála istennek! nem halt ugyan meg, de haldoklik! Vajjon az agóniában színlődőket lehetséges lesz-e még megszabadítani, vagy teljes erejükben visszaadni az életnek, helyesebben a társadalomnak, az a jövő feladata lesz, az van hivatva mint orvos a diagnózist felismerni s radikális kurát vinni véghez.

Legtöbb család szentélyében a vesztatűz: a tiszta erkölcs pislákol, sőt már sok helyen ki is aludt.

Lelkiismeretünk, vagyon, személybiztonságunk, családi állami életünk utolsó perceit éli, kiveszében van.

Bármennyire meditálunk is, nem tudjuk fölfedezni azt, hogy ez a szomorú jelenség honnan vette kezdetét, vajjon nincs-e összefüggésben a fölvilágosodott-

sággal, egyszóval a gőz és villám századával, vagy amint nem valami találon szoktuk megjegyezni a humanizmus századával, amely fikszia idea csupán, semmi más. Összefüggés, bizonyos láncszem van a kettő között t. i. a morál hanyatlása és a civilizáció között, de határozottan, hogy ez utóbbi volna embriója, vagy szülő anyja a haldoklásnak, az merő abszurdum.

A mai fölvilágosodottság nem azonos a műveltséggel, mert az igazi műveltségben nem fajulnak el olyan könnyen az erkölcsök.

Lehet valakinek fölvilágosodottsága a rosszra, de az igazi művelt ember teszi magát ezen aberráción s inkább a csendes, mértékletes élet felé evez.

A gyilkosságra való vetemedettség az, mely ellenkezik a műveltség tanaival.

Nem mond igazat az, aki azt tartja, vagy hirdeti, hogy a régi jó időkben nem fordult elő annyi gyilkosság, mint most. Sőt ellenkezőleg akkor még gyakrabban ismétlődtek mint most, mert akkor: a vitézség, a harci virtus „ki a legény a csárdában!” stb. volt a legfőbb erény.

Hogy ez így van, azt határozottan demonstrálja az is, hogy manapság ritkább a gyilkosság, vagy ha előfordul is, csak is a műveletlen emberek körében történik az, mert már más körökből kiöltte azt a műveltség, a civilizáció.

S midőn a gyilkosságokról meditálunk, akkor ne feledkezzünk meg az ugynevezett: „angyalcsinálásról” sem, amely a civilizált világban olyan

ment impossible, was dieses Mädchen hier thut. Dehelyett, hogy örülne, mulatna mint más lányok, ő busul olyan convée után s unalmasnak találja a várost, nem megy sehová. Hiszen csak az én lányom volna, majd megmutatnám neki, hogy kell elfelejtetni az ő bolondos ábrándjait. De te, ma chére Mary, nem mersz neki semmit szólni. Hisz ő egyetlen gyerek, tegyeu úgy, ahogy akar. Még megérjük, hogy visszaengeded, de akkor engem többet nem is látsz a házadnál.

Lujza néni: Bizony az én időmben nem így volt. Ah! ha rá gondolkodok! Az igaz, hogy én is voltam szerelmes, s „ő” másért schwärmolt s én mégis itt vagyok. Azért is megmutattam, hogy legényei Bodnár Louise senkiért holtra nem busulja magát. Pedig „ő” huszárfőhadnagy volt, nem pedig — aljegyző.

Paula néni: Aber lasst schon das arme Kind in Ruh.

A Mama: Hiszen épen azért hoztam szóba a dolgot, hogy tanácsoljátok mitévő legyek a gyerekekkel, mert az már kétségbeejtő, hogy mit tesz. Folyton sir, nem eszik, nem akar sehová menni. Pedig most kellene neki bálozni. Most lesz az agrár-bál s nem vagyok képes rábeszélni, hogy elmenjen. Ő nem megy és nem megy. Tegnap is, denkt euch, mit tett? Bemegyek a szobájába, hát Cencike ott áll a tükör előtt, rajta egy régi fekete köpenyem — nem is tudom, hol

szedte elő — a haja simán scheitlibe fésülve, a fején egy törülköző, meg egy fekete kötényt s úgy nézegeti magát. Én szóhoz sem tudtam jutni a csodálkozástól, ő meg kijelentette, hogy apáca lesz.

Cencike, aki eddig csendesen ült szótlanul hallgatta a vihar kezdetét, mélabusan mondja: Igenis, az leszek, mert én már úgy sem leszek boldog s ne is tessék semmit sem szólni ellene, mert ugyis a nénik az oka. hogy így történt. Ha nem irogatnak, hogy így meg úgy, te nem való vagy aljegyzőnének, neki nincs jövője, úgy látszik neki csak pénz kell, hát én sem bántam volna vele olyan kiállhatatlanul s ma talán boldog menyasszony volnék, s örülnék, hogy nem kellene már sokáig a nénik bölcs tanácsait hallgatnom.

A nénik ájúldoznak. Végre Ida néni szóhoz jut: Na was habe ich Euch gesagt? Mindjárt mondtam, hogy nem kell Cencit elengedni. Azok a vad magyarok egészen elrontották. Persze, ha nem hallgatnak az emberre s szeméi a Mama kétségbeesett arcán pihennek meg.

Cencike elkeseredve folytatja: Igenis apáca leszek s ha a tantik még soká szekiroznak, öngyilkos leszek. Igenis, az! Tegnap mesélte Ira a Zernyest Sári történetét. Az is mérget ivott, mikor a Rudnyay megakart nőszülni s olyan szép temetése volt. A Rudnyay sok, sok fehér virágot küldött s a ma-

mája mind berakta a koporsóba. Szép világoskék koporsója volt, ugy-e én is olyat kapok Mamukám? Zokogva borul a mama ölébe.

A tantik tanácstalanul néznek néznek össze. A Mama könnyezik. Istenem, miért is engedtem el Cencikét?

Ida néni — Hja, ha az ember nem hallgat a tapasztaltabbak tanácsára. Ugy-e mondtam, hogy nem lesz jó vége. Bizony az én Ellykém nem csinált soha ilyen jeleneteket, pedig ő is egyetlen gyermek volt. De, ha az anya gyöngé...

A Mama: De az Istenért, most ne azt tárgyaljuk, hogy mit kellett vagy nem kellett volna. Hanem tessék tanácsot adni, hogy mit csináljunk?

Ida néni: Férjhez kell adni. Ott van a Ritter von Rojanov, már tavaly mondta nekem, hogy neki igen tetszik a lányod. Ily elegáns, előkelő, gazdag s ami fő, művelt embert, nem igen fogtok másikat találni.

Nem is értem, mért nem tetszik Cencikének. Tudom az az aljegyzőske a borkabátjával, meg a zergeszakállas kalapjával azt sem tudja mi fán terem a filozófia. Ah, Rojanovval milyen élvezet a Descarts, Schoppenhaner meg a többi elméleteiről vitatkozni...

(Folytatjuk.)

nagy tért hódított már magának s lépten-nyomon napirenden van.

S a gyilkosságnak ezt a nemét előidézi sok tekintetben: a könnyelműség, az élvezet vágy, a léhaság, a fényűzés, de legtöbb esetben az anya részéről a megélhetés nehézségei, t. i. hogy jövendő gyermekének nem tudna kellő biztos egzisztenciát biztosítani s így inkább elpusztítja még embriójában, hogy miért növelje vele a szenvedők, a nyomorgók számát.

Hány meg hány leány van, aki nem szeret dolgozni, de a piperének, a fényűzésnek akar áldozni, szeret csinosan járni, de arra nincs pénze, hogy azt tisztességes, munkás uton érhetné el, le tér a morál utjáról, csak hogy a divatnak, a fényűzésnek hódoljon s ha szégyenbe esik átadja magát az angyalcsinálónak!

S vajjon kit hibáztassunk ilyen esetben, kit ítéljük el?

Azt a bukott leányt-e, aki hogy szénegyétől meneküljön, hát mindenre képes, avagy azt aki sokszor talán könyörületből hajlandó segédkezet nyújtani a bűnös cselekedethez.

Fájdalom! gyengék, gyarlók vagyunk s az egyik bünt még egy nagyobb akarjuk elpalástolni, ami sokszor nem derül ki. S ezeken a titkos bűnökön addig már bajos gyökeresen javítani, míg az emberies érzés és az igazi műveltség nagyobb tért nem hódít s bizony ennek is a legtöbb esetben a nehéz megélhetés, a drágaság az előidézője, mert ma már olyan keserves és nehéz az élet, hogy sokan pusztán szánalomból követik el a bűnt, annak a mentségére, hogy minek neveljenek, respektive adjanak a társadalomnak proletárokat, koldusokat.

A mai társadalomnak is ez egymodern betegsége, amelyen minden körülmények között segíteni kellene, mert fogy, tetemesen apad a küzdő emberek száma, az egy gyermekrendszer manapság divat s szinte nevetik, sajnálják azokat, akiknek ennél több van, ez való igaz!

Arkturusz.

A magyar dalárda sorsa.

Pünkösöd másodnapján a magyar dalárda estélye kapcsán aktuálissá lett ismét a dalárdával, kissé bővebben foglalkozni. Az ünnepély lefolyása és sikere más lapra tartozik. Itt az a kérdés, hogy miképpen fogadta az immár megreformált dalárdát az ugynevezett magyar publikum? Mert az első szereplésétől függ az, vajjon életképes-e, van-e létjogosultsága ez intézménynek vagy nincs. Azt hiszem, hogy csak a kellő méltánylás önthet bátorságot a lelkes tagokba, az elismerés nyújthat bizodalmat a jövőre, a jövő szereplésre. A hol sikert nem látunk, ott el is megy a kedvünk a munkától, s kintársunk is fogy.

A magyar dalárda első fellépését kétféle szempontból bírálhatjuk, az erkölcsi és

anyagi siker szempontjából. A kettő tulajdonképpen egy és ugyanaz. Mert az erkölcsi siker első része akkor nyilatkozhatik meg, midőn a dalárda tagjai magok is érzik, hogy jó munkát végeztek. A második része pedig ott kezdődik, a midőn a hallgatóság elismerésének becses megjelenésével tanujelét adja; az aztán, hogy e megjelenés véletlenül belépti díjjal van kapcsolatban, az mellékes dolog.

Ami az előt illeti azt hiszem, hogy a dalárda annyira, amennyire az idő rövidege engedte — meg lehet önmagával elégedve.

Nem tudom mi lehetett oka annak, hogy a második feltétel nem teljesedett be. Nem panaszkodunk a csekély haszon miatt; a publicum is szép volt, de a tulajdonképeni magyar intelligencia vajjon miért tartotta magát távol? Sokakat nem láttunk ott, sokan hiányoztak lelkes magyarok; pedig ez magyar koncert volt. Magyar dal esengett, kurucnóta járta.

A dalárda nem önző egyesület, az kürt, melyben a hangot a kuruc és az alföldi magyar fujja; a hazafiai önértetnek és a lelkes felbuzdulásnak egy hatalmas eszköze. Mindenesetre jobban vonzott volna bennünket, egy kis francia bohózat, vagy egy idegen tánc bemutatása, de a dal, a dal oroje nem érdemli a pénzt, sőt azt se, hogy azt figyelemre méltassuk. E tekintetben németajku polgártársaink összetartása például szolgálhatna nekünk. Menjen csak valaki a százok koncertjére, ott van a szegény a gazdaggal együtt.

E fajta alkalommal kellene, a magyar érzés impozáns megnyilatkozásának lennie.

Ily alkalommal kellene mutatni, hogy mit érünk. Az erő hat; a hatalmas mennydörgés megrendít. Örömmel láttuk a száz intelligenciát is, a románság tulajdonkép nem is volt képviselve, pedig mi, hogy siettünk a román nőgyeleti bálba, ahol a csárdást kifütyülték, (akkor miért hívják az embert oda), de hiányoztak azok, akik legalább is hivattva tartják magokat arra, hogy a magyar ügyekbe beavatkozzanak. Nem csak trikolorral mellünkön, de tényleg, tetteleg is legyünk magyarok.

Nem panasszal fordulunk az intelligenciához, nem is vádoljuk őt, de a nemtörődömség, mely rendszeren minden magyar ügynél szokott előfordulni, az a sértett ambíció, melynek a nemtörődömség a szüleménye s a magyar ügy kárára szolgál, kényszerít bennünket az igazság kimondására.

Azok pedig, akik érdemesnek tartották a dalárda estélyén megjelenni, de főképp, akik a dalárda programján kívül tehetségükkel hozzájárultak a koncert fényének emeléséhez a legnagyobb elismerésre tartatnak számot és méltán.

Ha nem is találkoztunk az estélyen az egész magyarsággal, azért a dalárda csak haladjon a maga útján azzal a vaskitartással és lelkes buzgalommal, amellyel eddig, úgy jövője biztosítva van.

Dr. Zalai János.

H I R E K.

Örvendetes hír.

Bauszneri Bauszner Guidó főispán beadta állásáról való lemondását és mint hiteles forrásból értesültünk, utána a főispáni széket a fogarasi magyarság nagy örömeire Széll József vármegyei főjegyző foglalja el.

— **Matiné.** A fogaras n. kir. állami főgimnázium f. hó 26-án, vasárnap délelőtt 11 órakor, a vármegyeház közgyűlési termében részben a József főherceg szanatorium javára, részben egy ifjusági zászló beszeizésére matiné rendez, melynek műsora a következő: 1. Magyar vígjáték-nyitány Kéler Bélától. Előadja az ifjusági zenekar. 2. Katona József „Bánkbán“-jának III. felvonás 3 jelenete; (Tiborc fölpanaszolja a magyar köznép nyomorúságos helyzetét Bánk nádornak. Előadják: Györbiri István VII o. tan. mint Tiborc, Comsa György VII. o. tan. mint Bánk. 3. A Kápolna. Kreutzertől. Előadja az ifjusági énekkar. 4. Bánkbán egyveleg. (Erkel F.) Előadja az ifjusági zenekar. 5. Desperat ur (vig monológ) Jules de Marthold után írta Gabányi. Előadja Licht Lipót VI. o. t. 6. Magyar népdalok. Éneklő az ifjusági énekkar. 7. Induló. Előadja az ifjusági zenekar. Belépődij személyenkint 1 korona. Felülfizetéseket a jótékony célra való tekintettel köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz az igazgatóság. Az állami főgimnázium olyan nemes missziót teljesít vidékünkön, olyan magas nivón áll szellemi tekintetben, annyira megállja helyét, hogy külön kiemelni ezen érdemeket szinte felesleges is. Reméljük, hogy közönségünk — mint mindig — ezuttal is kimutatja elismerését ezen közszeretben álló intézet iránt és a magasztos célra való tekintettel tömegesen fog megjelenni. A gimnázium vallás és nemzetiségi külömbőség nélkül, mindenkinek egyformán szolgálatára áll, reméljük, hogy közönségünk is vallás és nemzetiségi külömbőség nélkül pártolni fogja ez alkalommal is a szépen virágzó intézetet és a nemes célért küzdő ifjuságot. Külön meghívók nem lesznek kibocsátva, mindenkit a legszívesebben hív meg ezuton az állami főgimnázium.

— **Dalestély.** A nyári ligeti mulatságok előtt a Fogarasi Magyar Dalegylet rendezte az utolsó téli jellegű estélyt, a folyó hó 20-án megtartott táncal egybekötött dalestélyével. A március 15-iki ünnepélyen való szereplésétől eltekintve a lethargiából felbressztett és újjáalakított Magyar Dalegylet ezuttal szerepelt évek óta ismét városunk közönsége előtt s tanuságot tett életképességéről. A folyó hó 20-iki dalestély minden ízében sikerültnek mondható s a dalegyletet elismerés és dicséret illeti. Maga a kar fejelemzett, erős; Heller karnagy dirigálása perfekt, figyelmes. Az élvezetes est Méder: népdalegylegével kezdődött, amelyet a dalegylet férfikara adott elő kellő precizitással. Az első fellépés elfogultsága ez első számnál észrevehető volt; dalosaink nem fejtették ki teljes erejüket, míg már a második ének számnál a forték a maguk teljességükben érvényesültek. Közben Heller Frigyes zongora és Albrich János gordonka kísérete mellett Héjas Pálné adta elő Braga: Szere-

nád trióját és gyönyörű hangjával elragadta a közönséget. Talán soh'se hallottuk városunk e szép hangú énekesét oly korrekt együttesben mint ez alkalommal. Frenetikus tapsra e három művésznek meg kellett ismételnie programmszámát, amikor nem tudtuk mit hallgassunk nagyobb évezettel a kellően ponált énekest, Albrich lebilincselő gordonka játékát, avagy Heller korrekt zongorakiséretét. A programmul negyedik száma képen Hartmann Károly énekelte Verő, Lányka operettjének: Jár, jár, lám az idő című részletét a föle megszokott szép és erőteljes hangján, ugyancsak Heller Frigyes pompás zongora kíséréte mellett. Ezután dalosaink Kuruc-dalokat adtak elő és itt érték el a legmagasabb sikerüket. Valóban pompás összhangban, kellő színézzel, temperamentummal énekeltek. Az utolsó számot megelőzőleg Illgner Károlyné pompás vig magánjelenetet adott elő, kiváló alakításban, a nála már ismeretes művészettel. Szép dalait Heller kísérte zongorán, melyeket a közönség tapsaira meg kellett ismételnie. Fiuom pikantériáin a közönség nagyszerűen mulatott és zugó tapsal honorálta a „téli“ Juliettet. Végül a férfiak Kücken szabadság dalát énekelte el nagy hatással, amely után Ruzzenekara rázendített a csárdásra, mely után megkezdődött a boszton, amelyet az obligát négyes tarkított. A négyest 26 pár táncolta. A multság a hajnali órákban ért véget. Dicséret illeti a figyelmes és fáradságot nem ismerő rendezőségét, a Dalegylet elnökét dr. Hámoszky Oszkárt, ki sokat fáradozott az est sikere érdekében. Külön ki kell emelnünk a terem kitűnő világítását, Lauritsch öregterme valóban nappali fényben tündökölt. A rendezőség a szereplő hölgyeknek pompás csokrokkal kedveskedett. Nem mulaszthatjuk el annak megemléstését sem azonban, hogy ámbár az estélyt sikerültnek jeleztük, arról épen magyarságunk igen sok tagját és tényezőjét láttuk hiányzani.

Kuzg.

— **Meghívó.** A Fogarasi Iparos Ifjak Önképző Egyesülete folyó 1907. június 2-án (vasárnap) a városliget tánctermében saját pénzűre javára zártkörű Majális rendez. Belépő díj: személyenként 60 fillér. Táncjelvény uraknak 60 fill., hölgyeknek 40 fill. Kivonulás az egyleti helyiségből d. u. fél 2 órakor (Zeyk-utca 8.) Tánc kezdete 6 órakor. Zónaposta. Confetti. Kedvezőtlen idő esetén a majális következő vasárnap fog megtartatni.

— **Válasz.** A „panasz“ című hirre vonatkozólag az áll. polgári leányiskola igazgatóságától a következő választ kaptuk, melynek készséggel helyet adunk lapunk hasábjain: „Igen tisztelt Szerkesztő ur! A „Fogaras és Vidéke“ folyó évi 20. számában megjelent panaszra, tisztelettel értesítem, hogy az áll. polg. leányiskolában az évtizedes szokást, a tavasszal és ősszel 7 órakor kezdődő tanítást már majdnem teljesen megszüntettük. Állításom igazságát bizonyítja azon körülmény, hogy az 1906/7. tanévben csak április 22-ike óta kelünk korán, továbbá az érdeklődő szülőket is megnyugtattam, hogy jövőben nyáron is többet alhatnak leánykák. De fektessék le őket korán, mert a késői nyugalomra térés ártalmasabb a gyermek fejlődésére, egészségére, mint a korai felkelés! Volt idő, mikor télen-nyáron 7 órakor kezdtük a munkát és mégis egészségesebbek erőteljesebbek voltak kis növendékeink, mint most. Miért? Erről majd később, más alkalommal. Lehet, hogy pör lesz az igazságból,

de sohasem feledem kiváló, mindig szeretett tanárnóm bölcs utasítását, melyet pályám kezdetén utra valóul adott: „Midőn a nőt alkalmasnak ítéltek arra, hogy — a képzettség bizonyos fokát elérve — nyilvános munkódési tért foglalhasson el, megkettőztették életterheit; mert míg pályáján helyét férfiaként kell megállnia, megküzdve annak minden eshetőségeivel, e küzdelmek között is mindig és mindenkor nőnek kell maradnia!“ Ilyen a mi életünk valóban; most teljesen átérzem e szavak igazságát, mégis boldog vagyok, mert im á d k o z h a t o m é s d o l g o z h a t o m!“ Kiváló tisztelettel: Fogaras, 1907. május hó 22-én. Botta Anna.

— **Karének a kat. templomban.** Azt mondják, hogy az egyházi ének kétszeres ima; onna van az talán, hogy minden felekezet a kántor megválasztására kiváló gondot fordít. Sok felekezetnél egyházi dalárda végzi a kántori teendőket. Igazán dicséretes gondolat, hogy a katolikusoknál is akadt néhány jóhangú énekes, kik összeállva igazi művelzetben részesítik a hallgatóságot. Az érdem mindenesetre elsősorban is Heller Frigyes karmestert illeti, aki sem fáradságot, sem időt nem kimélve, igazi ifjui lelkesedéssel tanítja be az énekeseket. De másodszorban az énekeseké az érdem, annál is inkább, mert ők önkéntesen vállalkoztak erre a célra. — A kar négy hangon énekel, minden hangnem kiváló erővel rendelkezik. A soprant Madácsi Gyuláné bájos csengő hangjával vezeti; az altnál Héjas Pál urnő kedvesen csicsereg, mint egy pacsirta, e hang, mely mindnyájunk előtt ismeretes, minden dicséretre felül áll. Mind a két hangnemet ifju fiatal leánykák segítik. Vasárnap Brukenthal F-dur miséjét adták elő. Urnapján Haydin „Oh isten szent fölségedet“ kezdetű miséjét fogják énekelni, a betéteket megint Héjas Pálné s Madácsiné éneklék. Az igazi művelzetre ezuton is felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

— i — s.

— **Felhívás a „Fogarasi Magyar Dalegylet“ működő tagjaihoz.** A fogarasi magyar dalegylet tisztelt működő tagjait ez uton kérem, sziveskedjenek a folyó hó 29-én, szerdán este 8 órakor tartandó értekezlet céljából teljes számban eljönni a szokott helyiségbe. A választmányi tagok szives megjelenését is tisztelettel kérem, hogy rendes ülést tartassunk. A titkár.

— **Halálosvégű összeszolalkozás.** Multkori számunkban közöltük, hogy Streza Miklós szkorei lakost ugyanodavaló lakos Marku Dénes a mezőn munka közben a kezében levő kapával úgy fejbe vágta, hogy agyveleje is kifordult. Amint tudósítónk jelenti a szerencsétlen ember súlyos sérülésébe belehalt s folyó hó 19-én szállott ki Szkoré községébe a királyi ügyészség a hulla boncolásának és vizsgálatnak megejtése végett.

— **Jutalomdíj.** A fogarasi iparos ifjak önképző egyesülete mult hó 18-án választmányi ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a helybeli iparos tanoncok vizsgája alkalmával 10 koronát kiutalnak, még pedig 5 koronát a legjobb tanulónak, 5 koronát pedig a legjobb kézimunkásnak. A törekvő egylet szép példája követendő.

— **Meghívó.** A Fogarasi Első Temetkezési Egylet folyó évi május hó 26-ikán vasárnap délután 2 órakor tartja meg évi rendes közgyűlését. Ha azonban a tagok 100-an meg nem jelennek, akkor a közgyűlés a jelzett helyen folyó évi június hó 2-án vasárnap délután 2 órakor fog megtartatni,

mely gyűlésen a jelenlevők határoznak. Az egylet tagjai a megjelenésre e helyen is meghivatnak. Az elnökség.

— **Véres összeszolalkozás.** Foka Sándor dezsányi lakos május hó 12-én este a korcsmából hazafelé menet összeakadt Pop Dáviddal, akivel összeszolalkozott és pofonvágott. Erre Pop őt egy árral úgy összeszurta, hogy a helybeli kórházba kellett szállítani.

— **Magyar Otthon.** Elsőrangú penzió a város központján. Családok, házaspárok és magános urak részére. Elegánsan berendezett szobák külön bejárattal, villanyvilágítással. Rézágak, fürdők, lift, kütűnő konyha. Olcsó árak Főherceg Sándor-utca 30. sz. Budapest.

— **Uj csendőrör.** F. hó 1-jével Sarkaica községben uj csendőrör állítottatott fel.

— **Csendőrség szaporítása.** A belügyminisztérium f. évi költségvetésében a csendőrségnek 810 főnyi legénységgel való szaporítása vétetett fel s mivel az eddigi létszámban is hiány állott be az utóbbi időben, összesen mintegy 1400 uj csendőr felvétele vált szükségessé. Felvétetnek katonaviselt, írni és olvasni tudó egyének, kik katonakönyvükkel személyesen jelentkeznek bármelyik csendőrörön, hol a felvétel tárgyában tájékozást nyerhetnek. A csendőrség javadalmazása fölötté áll a hasonrangu állami alkalmazottak fizetésén, mert egy csendőrségény fizetése a felvételtől kezdve évi 803 korona, ingyenes lakás, ruhával való ellátás s a 3 évenként emelkedő pótdíj. Ügyes és szorgalmas embernek az előmenetel itt igen könnyű.

— **Jutalmak ipari munkások számára.**

A brassói kereskedelmi és iparkamara az érdekelt köröket ezennel értesíti, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur ő Nagyméltósága intézkedése folytán 100 koronás jutalomdíj az 1907. évre is oly ipari munkások részére adományoztatik, a kik magukat erre hosszú és hűséges szolgálat által érdemessé tették. — A brassói kamara területére 5 ilyen jutalom díj esik. — Felhivatnak ennél fogva a kamara kerületben — mely kiterjed Brassó, Nagyküküllő, Szeben és Fogaras vármegyékre — lakó munkaadók még pedig úgy a gyárosok valamint a többi iparosmesterek, hogy legkésőbb f. é. június hó 15-éig közöljék a kamarával azon munkásaik névsorát — az azokra vonatkozó és a jutalomra való érdemességet bizonyító adatok kíséretében — a kiket a szóban levő jutalmakra érdemeseknek tartanak. A jutalomra való igény előfeltételei a következők: 1. magyar állampolgárság; 2. tényleges ipari munkában való állandó alkalmaztatás (kapus, kocsis, gyári irodaszolga és más ily természetű szolgálatot teljesítő a jutalomra igényt nem tarthat); 3. legalább 15. évi megszakítás nélküli működés az ipari munka körében (tanoncévek beszámíthatók, évadhoz kötött ipari munkában alkalmazottaknál a teljesen betöltött évadok teljes évekként egyenértékűeknek tekintetnek); 4. a rendes munkabér vagy munkakereset évi összege, a bejelentés évében 2000 koronát meg nem haladhat. — Mindezen feltételek teljesítése hiteles okiratokkal, esetleg a munkakönyvvel vagy annak hiteles másolatával bizonyítandók. — Ugyanazon munkás a szóban levő jutalomban csak egyszer részesülhet. A kamara a beérkezett bejelentések alapján a jutalmazandók iránt hármas jelölést tartalmazó véleményes és indokolt javaslatot terjeszt fel a keresk. miniszter ő Nagyméltóságához, ki e

javaslatok figyelembevételével dönt a jutalmazások ügyében.

— **Ismeri a helyzetet.** Nő (egy fiatalemberhez): — Milyen szép sötét haja van magának! Sajátságos, hogy a férjem — aki pedig jóval fiatalabb mint maga — egészen ősz?! . . . Fiatalember: — Óh nagyságos asszonyom, én is ősz volnék, ha az ön férje volnék.

— **A hála.** Felmentett betörő (védőügyvédjéhez): — Gratulálok. doktor ur. A legelső aranyóra az öné!

— **No de ilyet!** Első szakácsnő: — Hová lett a szeretőd? Hiszen már egyáltalában nem lehet látni!

Második szakácsnő (pityeregve): — Képzeld csak, annyira jól tartottam, hogy már nagyon nehéz lett és nem maradhatott a huzároknál. Ezért aztán áthelyeztök egy más városba a dragonyosokhoz.

— **Köszmondások a nőről.** Könnyebb az asszonyt táncba vinni, mint ráncba szedni. (Magyar.) A vén leányt férjhez adják, menyecskének hívják. (Magyar.) A nőt vedd feleségül, ne az arcát. (Német.) Csak egyszer mond a nőnek, hogy szép és az ördög napjában tizszer fogja ezt neki ismételni. (Francia.) Egy igen-je és nem-je közé egy gombostű feje sem fér. (Francia.) Az az igazi asszony, akinek egyáltalán nincs semmi története. (Francia.) A kutya hűségében kimulásiig bizhat az ember, a nő hűségében az első alkalomig. (Francia.) Asszonynak halála után bujik ki a bölcsességfoga. (Román.) Az asszony vagy színméz, vagy csupa epe; a méz néha epévé válik, de az epe sohasem lesz mézzé. (Román.) Tudós asszony, elsózott leves: mind a kettő élvezhetetlen. (Spanyol.) A férfi a kályha, az asszony a tűz, az ördög a fujtató. (Spanyol.)

— **Csőd.** Néhai dr. Fejérvári Adolf fogarasi ügyvéd hagyatéka fölött csőd nyitattott. A tömeggondnoksággal Dr. Rosenberger János ügyvéd bízott meg.

— **Szerkesztők változása.** Markovich János ügyvéd, az „Erzsébetvárosi Hírlap“ szerkesztője a napokban megvált a laptól. Helyét Szenkovits Kálmán, a „Medgyesi Újság“ főmunkatársa foglalta el. Az „Erzsébetvárosi Hírlap“ főszerkesztője dr. Király Géza ügyvéd lett. Az „Erzsébetvárosi Lapok“ szerkesztését pedig a kiadótól, Heinz Mihálytól M. Lengyel József vette át.

— **Gyorsírási kiállítás.** A szegedi gyorsírók egyesülete Szegeden, 1907. évi június hó 28-ától július hó 21-ig nemzetközi gyorsírási kiállítást, országos és nemzetközi gyorsíró-kongresszust, gyorsíró és gépiróversenyt, irástörténelmi és irástudományi kiállítást rendez. A kiállításban való részvétel mielőbb bejelentendő a rendezőséghez. A részletes program a brassói kereskedelmi és iparkamara titkári hivatalában betekinthető, mely a kiállításon stb. való részvételt a legmelegebben ajánlja az érdekelt köröknek.

— **Készíttessünk átjárókat.** Tudjuk azt, hogy a hivatalok által benépesített Bethlen utcában mindössze csak a vármegyeháza előtt van átjáró, ami az átjárást-kelest — különösen esős, sáros idő esetén nagyon megnehezíti. Több oldalról fel lettünk szólítva annak a publikálására, hogy most, mivel éppen a Bethlen-utcában aszfaltoznak, valóban célszerű lenne, ha a hatóság a közjegyzői hivatal s a takarékpénztár, az

az áll. főgimnázium s a függetlenségi kör, a mérnöki hivatal s a bíróság előtt átjárókat készíttetne, hogy ne kellene sáros idő esetén az olyan embernek lekerülnie a vármegyeházához, akinek ügyes-bajos dolgai vannak hol itt, hol ott a hivatalokban. Intézkedést kérünk.

— **A vásárosok figyelmebe.** Több ízben figyelmeztettük már a vásáros iparosokat, hogy taligáikat ne huzgálják az aszfalton, mert egyrészt rongálják azt, másrészt pedig a járó-kelőket infesztálják utjaikban. Azért van a szekér-ut, hogyha valaki lóként, vagy számárként szerepel a targoncák elején, hát az huzza a maga taligáját a koci uton s ne a gyalogjárókon. Ezt a rendőrök ne engedjék meg, hanem ha meglátják őket, szigorúan tiltsák le őket az aszfaltutakról.

— **Magyar Miatyánk.** Az alábbi kis kuruc imádságot, melyet az ötvenes évek elején az akkori Kecske-mét életében előkelő szerepet játszó uri ember irt, a Kecske-méti Lapokból vettük át: „Ima. Miatyánk, ki vagy a mennyekben! szenteld meg egyetértéssel e nemzetet. . . Jöjjön el aranykora. . . Legyen meg akaratja, miképp most, ugy ezredévek mulva is. Add meg nekünk a többé soha össze nem törhető boldogságot! És bocsáss meg, ha a századokig tartó könynyek között néha zugolódunk, miképp mi is megbocsátunk az eddig ellenünk küzdő minden ellenségnek, csak az átkos kamarillának nem. És ne vigy minket többé a hazafiatlanság kísértetébe, de szabadíts meg a nyomor és a boldogtalanságtól, mert tied az ég és föld és a szép haza, most és mindörökké Amen.“

— **Kellemetlen jövendölés.** Az angol csillagvizsgáló állomások egyike nem valami örvendetes eseményt jelent a földből élő gazdáknak. A jóslat szerint Európa azon vidékein, a hol a tél szokatlan zordságban lépett fel s a hol tartós és nagy hóesések voltak, a folyó évi nyár tulnyomólag zivataros, jégveréses lesz, mert a temérdek csapadék gyors elpárolgásának az lesz az elmaradhatatlan következménye.

— **Kegyelem a szökevényeknek.** Junius 8-án lesz negyven esztendeje, hogy I. Ferenc József fejére Szent István koronáját tették. Ferenc József negyven esztendő koronázási jubileumát bizonyára fényes, nagy ünnepek keretében üli meg a kormány. A hivatalos ünnepek sorrendje még nincs ugyan megállapítva. Irják a lapok, hogy a király ezen a napon legfelsőbb haduri jogánál fogva megfogja engedni, hogy mindazok a hadkötelesek, akik Amerikában, vagy a külföldön élnek, büntetlenül hazatérhessenek. Ezer és ezer menekült térhet ezzel haza büntetlenül, ezer és ezer család láthatja viszont elveszettnek hitt rokonait, családtagjait, ezer és ezer külföldön élő magyar ember számára, akit eddig a büntetéstől való félelem tartott távol hazájától, megszűnik a számkivetés keserve.

— **Erdősítési jutalmak.** A földmivvelésügyi miniszter kopár, vízmosásos és futóhomokos területen foganatosított közgazdasági jelentőségű erdősítésekre 6 nagy, 6 elsőrendű, 6 másodrendű jutalmat tűz ki és pedig két 1000—1000, két 800 koronás és két 600 koronás nagy jutalmat, három 500, három 400, három 300 és három 200 koronás jutalmat. Jutalmakat azok kapnak, kik ily közérdekű erdősítések államsegély nélkül eszközöltek, elsőrendű jutalomban pedig csak azt részesítik, akik egy tagban legalább 25 hol-

dat erdősítettek. A jutalmakat a földmivvelésügyi miniszterium a most megkezdett erdősítésért 5 év elteltével, 1912-ben ítéli oda. Az ez év tavaszán megkezdett erdősítéseket július végéig, az őszi erdősítéseket december hó 25-ig az illetékes hatóságoknál kell bejelenteni.

— **A gazdasági tudósítók.** Ismeretes dolog, hogy a vetés állásáról, a mezőgazdasági állapotról és a várható terménymennyiségről a földmivvelésügyi minisztert nagyobb részt független, gazdasági ismeretekkel bíró és a gazdálkodást gyakorlatilag is űző szakférfiak, a gazdasági tudósítók informálják. A földmivvelésügyi miniszter eltökölte, hogy a mezőgazdaság e nobile officiumával még sokakat megbiz, mert az a kitűzött szándéka, hogy minden gazdasági művelés alatt álló 10.000 kat. hold területnek legalább egy gazdasági tudósítója legyen.

— **Rosszak az ivóvizek.** Ez is egy hihetetlen dolognak látszik itt a havasok aljában, ahol kristálytisza ivóviznek kellene lenni, de nem úgy van ez! Piszkainkkal, trágyáinkkal annyira megrontottuk, be rondítottuk már a talajt, hogy a rendőrség állítása szerint körülbelül hatszáz kut van fölírva úgy, amelynek közelében istálló, ól, szemét- és trágyagödrök vannak. Hát nem lehetne elrendelni a hatóságoknak az általános rendet s idővel így nem lehetne megjavítani az ivóvizeket? Szégyeljük magunkat, hogy Fogarason, a hegykoszoruzta vidéken rossz, bacillustelt az ivóvíz, még pedig olyan baktériumokkal telt sok helyen, amely az egészség ellensége. Intézkedést kérünk!

— **Serly Lajos Amerikában.** Ki ne ismerné Serly Lajosnak a kolozsvári nemzeti színház volt karmesterének nevét. Serly a tehetségesebb zeneszerzők egyike. Igazi talentum, kinek több dalműve, szép dala van, melyekkel sikert aratott. Híres nyul-nótájával (Buzaföldön dülő uton megy a lány) vagyont szerzett kiadója. Serly pedig, mert hiszen nemcsak muzsikus és nem Wagnert imádja, hanem magyar zeneszerző és karmester, hosszasan küzködve a fővárosban, 1905. március hó 12-én kivándorolt Amerikába öt gyermekével. Most levél érkezett tőle. Két év óta csak most jutott ideje, hogy írjon, mert szakadatlanul dolgozik. Teljesen vagyontalanul érkezett New-Yorkba s annyira vitte, hogy tisztességgel megélhet öt gyermekével együtt. „Adóhátralékokkal, végrehajtásokkal nem zavartak“, ugymond megkönnyebbülten. Vele együtt még 150.000 magyar ember él New-Yorkban, úgy, hogy — elszorult szívvel kell leírunk — a második magyar város, amelyben Budapest után legtöbb magyar él, nem Szeged, sem Kolozsvár, hanem — New-York. Meddig lesz ez így?

TERENCZ JOZSEF RESERVIZ

évtizedek óta elismert páratlan hashajtószer.

„Legjobban szeretem a friss, telt arcot.“ Ki ne volna e tekintetben egy véleményen Mephisto-val! De mily gyakran nélkülözik fiatal emberek a friss arcot. E helyett látni sápadt arcszint és általános gyengeséget, anélkül, hogy valamely betegség mutatkoznék. És mégis ezen rossz arcszín súlyos tüdőbajnak az előjele. Ily esetben tehát „Sirolin-Roche“-t kell venni, amely — mint azt számtalan orvos igazolja — a vért javítja, az organizmust erősíti, az étvágyat előmozdítja és a testet a tuberculose behatásától megvédi. „Sirolin-Roche“ gyógyszer-tárakban kapható.

Kérje ingyen

és bérmentve magyar nyelvű, gazdagon illusztrált főárjegyzékemet, 3000-nél több rajzzal, mindennemű nikkell-, ezüst- és aranyórák, valamint mindennemű szolid arany és ezüst áruk, hangszerek, acél- és bőrárak stb.-ről eredeti gyári árban.

Nikkel remontoir óra . . . K 3.—
System Roskopf patent óra . K 4.—
Svájci ered. syst. Roskopf pat. K 5.—
Bejegyzett „Sas Roskopf“ nikkell remontoir . . . K 7.—
Ezüst rem. óra „Glória“ művel K 8.40
Ezüst rem. óra dupla fedéllel K 12.50
Ébresztőóra K 2.90 Konyhaóra K 3.—
Schwarzwaldi óra K 2.80 Kakkóra . . . K 8.50
Minden óráért 3 évi írásbeli jótállás.
Nincsen kockázat! Becserítés megengedve vagy a pénz vissza!

Első óragyár Brűx.

KONRAD JÁNOS

cs. és kir. udvari szállító
Brűx 1422. szám. (Csehország.)

TANÜGY.

Az erkölcsi nevelés.

Folytatás és vége.

Hazánk első királya, Szt-István az erkölcsi érzelem és nevelés fegyverével a kezébe vetette meg hazánk ezredéves fennállásának az alapját.

És ma a második ezredév elején is be kell látnunk, hogy jövőjének a biztosítására a magyar nemzet csak is a tiszta erkölcsök hatalmával leendő képes! Mert ma a milliárdokat érő béke korszakában a nemzetek anyagi téren élethalál harcot küzdenek, amelyből csakis a tiszta erkölcsű, munkás, takarékos és áldozatra kész nemzetek fognak diadalmasan kikerülni.

Az anyagság, az egoizmus eme fénylő korszakában az erkölcsi nevelésnek hatványozott jelentősége van hazánkban. Mert az erkölcsi nevelés hódításával talán sikerülend hazánk társadalmi kasztrendszerét redukálni, amely ugy magának, mint egyednek, de főleg a hazai művelődés és jólét fejlődésének is a legnagyobb akadályát képezi. Ez esetben a felebaráti szeretet diadallal fogja minden egyes fiát behálózni és azon meggyőződésre bírni, hogy hazafias kötelesség felebarátjával szembe méltányos lenni, hogy jöjjön el ismét azon idő, amidőn gazdag és szegény, művelt és kevésbé művelt között a kölcsönös megbocsátás érzelmé uralkodott. És akkor hiába lesz a szociálistáknak minden fáradsága a fennálló intézmények felforgatására és a felebaráti szeretetnek a nép kebeléből való kiirtására.

T. körigyűlés! Azt hiszem, hogy egy szűk értekezés keretében eléggé igyekeztem az erkölcsi nevelés jelentőségére utalni és meg vagyok győződve, hogy a t. kartársak becses véleményének is ad kifejezést, hogy jövőre a népiskolának többet kell tennie az erkölcsi nevelés terén, mint eddig!

Hatnunk kell mindennek előtt a családi nevelésre. Azt az egészséges, természetes kötelemet, amely eddig is létezett, hanem a kivánt mértékben fejleszteni kell, kötelességünk a szülőket az erkölcsi nevelés fontosságáról és hasznáról felvilágosítani. Amely célból a tanító növendékeivel a község érdemes intelligenciájának a támogatásával évente több iskolai hangversenyt rendezzen, amelynek egyik fő pontja a tanító által az erkölcsi nevelés köréből vett tárgyról szóló értekezés lenne!

Mert ha a szülőket e tekintetben fel-

világosítjuk, a család erkölcsi színvonala javulni fog, és ennek folytán a gyermek fegyelmezési esetei kevesbedni fognak, amelyek tudjuk mindnyájan, hogy mennyi időt rabolnak el a tanító munkásságából.

Az iskolai beléletében nem kell elfelejtenünk azon példabeszédet, hogy a kutya-harapást, csak kutyaszőrrel azaz az erkölcselenséget csakis az erkölccsel lehet kiirtani.

Talán nem lesz fölösleges, hogy ha a nagy Russóra hivatkozom, aki azt követeli, hogy Emilje meggyőződésből cselekedjék csak, így akarta nagy bölcselő és pedagógus az erkölcsi felfogást és erkölcsi érzéket az ész tehetsége igénybe vételével fejleszteni.

Korának, valamint a jövő korszakok egyik legnagyobb pedagógusa, a felebaráti szeretet elsőrendű képviselője és a szemléltetési tanítás tulajdonképeni megteremtője, Pestalocki pedig arra emlékeztet bennünket még, hogy az erkölcsi nevelést a szeretet melege lengje át, mert valamint az anyaföldnek szüksége van melegeknek a fejlesztésére, a nap melegére, ugy a népiskolában és a családban is csakis a valódi szeretetteljes nevelés képes a szeretet érzelmét a zsenykoru gyermekekben fejleszteni.

Továbbá, ha azt akarjuk, hogy az iskola munkájának a hatása állandó legyen, hazánk minden falucskájába is fel kell állítani az ifjusági egyesületeket, a melyekben az ifjuság szellemi- és erkölcsileg a tanító atyai vezetése és ellenőrzése alatt áll.

Ezen az uton remélhetjük a nép erkölcsének a javulását és ha a XX. század tanítóikara és családja megteszi e tekintetben lelkiismeretesen a kötelességét, a jövő nevelés története aranybetűkkel fogja nevét megörökíteni.

És most T. kartársak értekezésemet bevégezvén, kegyes figyelmüket szépen megköszönöm!

Gábor Dániel.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre és cikkekre nem válaszolunk.

B. A. Fogaras. A „Választ“ köszönjük s kérjük b. munkálkodását ezután is. A jelzett cikket — alkalmilag várjuk. Üdvözet!

D. H. Szakolca—Pozsony. A küldött tárcát megkaptuk s köszönjük. Üdv.!

H. A. Kutyalva. Közzétettük s kérünk valami prózát is. Üdv.!

K. Gy. Alsószombatlva. Jövő számunkban okvetlen közre adjuk, kérjük addig is b. türelmét s ha lenne valami szívesen vesszük.

Sz. J. Alsóporumbák. A lapunk részére régebben beküldött cikket — mely akkor nem jelenhetett meg, — kérjük szíveskedjék újra beküldeni, mert a marosvásárhelyi „Szabadságban“ okvetlen elfogjuk helyezni. Kérjük címünkre: „H. Gy. tanár“ beküldeni sürgősen. Üdvözet!

K. K. Fogaras. Mi nem közölhetjük itt, mert politikai irányu cikk, hanem ha beleegyeznek, elhelyezzük a „Szabadságban“, mely Erdélynek jelenleg legnagyobb lapja s Marosvásárhelyen jelenik meg minden nap.

E. G. Fogaras. A beküldött csinos kis költemény bevált, jövő számunkban közöljük. Köszönjük. Üdv.!

Ellenzék, Szabadság, Békésmegyei Közlöny. A kért cikkeket utnak indítottuk.

Nem közölhetők: „Alom és való“, „Mult és jelen“, „A jövő“, „Oh ne kérdezd“ stb...
Kritikán aluliak: „Hozzá“, „Tegnap

és ma“, „Szerelem, sötét verem!“ „Te“, „Májusban“, „Itt a tavasz!“ stb...

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DÁVID.

KISSEBB LAKÁS.

2 nagy szoba, konyha, kamra, ujjabb házban, villanyvilágítással, július 1-től

== KIADÓ. ==

Bővebbet szíveségből:

Thierfeld Dávid
könyvkereskedésében.

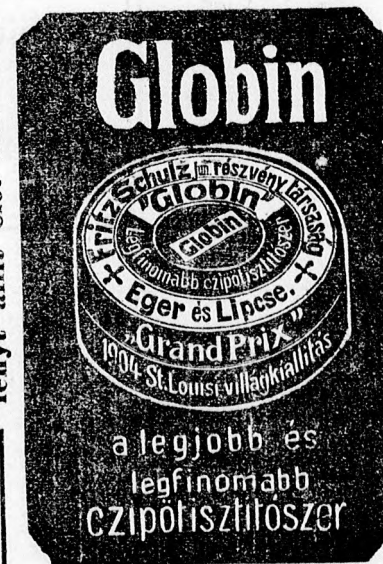
Felhívás.

A „Fogarasi Első Temetkezési Egylet“ igazgató választmánya ezennel közhírré teszi, — mivel az Egyletnek több fizető tagja a rendes járulékok lefizetése után a tartalékba lépett — több új tagot vesz fel. Jelentkezéseket tömegesen is elfogad és a tagsági könyveket 8 nap alatt kiadja. Jelentkezhetik 15—50 éves korig mindenki, aki egészséges és 2 K 80 fill. felvételi díjat lefizeti.

Jelentkezni lehet Szentpáli Gyula elnök, Botha Károly pénztáros, Parászka Lajos jegyző, Lengyel Ferenc és Bostian Demeter pénzbeszédő birtokosoknál.

Az igazgató választmány.

Fáradtság nélkül remek koromfekete fényt állít elő.

Puhává és tartóssá teszi a hajat.

Globin

a legjobb és legfinomabb czipólisztoszer

Nyitási jelentés!

Nádpatak gyógyfürdő.

ÉVAD MÁJUS 26-TÓL
AUGUSZTUS 31-IG.

Árnyekos sétányok. Új fürdők.

Jó italok.

Figyelmes kiszolgálás.

Polgári árak. Jó konyha.

THIERFELD DÁVID

könyvnyomda, könyv-, papir-, zeneműkereskedés, nyomtatványraktár

FOGARASON.

Ajánlja ügyvédi, bírósági és közigazgatási nyomtatvány raktárát.

Oly nyomtatvány, mely raktáron nincs, a legrövidebb idő alatt szállítatik. — Továbbá :

névjegyek, címkártyák, eljegyzési és

esküvői értesítők, meghívók, magán

és üzleti levélpapírok, levélborítékok,

számlák, fakturák, memorandumok,

étlapok, körlevelek, gyászlapok, fal-

ragaszok s mindenféle nyomtatványt.

Izléses kiállítás! Olcsó árak!

Gyors szállítás!

Mindennemű író- és levélpapírok a legjutányosabb gyári árakon.

A fumei és péterfalvi papírgyárak raktára.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Portland-Cement-Gyár

== Brassóban. ==

Fogarason kapható: Gebauer W., Schul H. és Thierfeld L. urak kereskedéseiben.

Ny. Thierfeld Dávid könyvnyomdájában, Fogarason.